

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2013/2014. ГОДИНЕ.

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије

ОПШТИНСКИ НИВО
08.02.2014.

VIII
РАЗРЕД

ЗАДАЦИ

1. Тело масе m_1 , везано за опругу коефицијента еластичности k , осцилује у хоризонталној равниси периодом T_1 . Ако се на ово тело стави друго тело масе $m_2 = 140 \text{ g}$, које се по њему не може померати, период осциловања се повећа 2 пута. Амплитуда осциловања система тела износи $x_0 = 2.5 \text{ cm}$. У току $t = 4 \text{ s}$ систем тела пређе пут $s = 50 \text{ cm}$. Одредити:
  - а) масу тега m_1 ,
  - б) период осциловања T_1 и коефицијент еластичности k .Занемарити трење између тела и равни.
2. Са земље је бачен камен вертикално навише. Камен се у тачки А, на висини $h_A = 10 \text{ m}$ појављује 2 пута у временском размаку $\Delta t = 2 \text{ s}$. Одредити:
  - а) h_{max} - максималну висину коју достиже,
  - б) t - укупно време кретања камена,
  - в) пређени пут у последњој секунди кретања.Занемарити сва трења.
3. Сабирно сочиво даје на екрану 4 пута увећан лик предмета који се налази на оптичкој оси. Уколико се сочиво помери дуж оптичке осе ка екрану за $\Delta p = 10 \text{ cm}$, оштар лик предмета је два пута умањен. Одредити оптичку јачину сочива.
4. Дечак стоји на станици и чује звук трамваја који се удаљава од њега. Брзина којом се трамвај креће је $v_1 = 6 \text{ m/s}$, а фреквенција емитованог звука је $\nu_{01} = 300 \text{ Hz}$. У ком смеру и којом брзином у односу на дечака би требало да се креће аутомобил, да би фреквенција звука сирене аутомобила коју дечак региструје била једнака фреквенцији трамваја? Фреквенција сирене аутомобила износи $\nu_{02} = 280 \text{ Hz}$, а брзина звука у ваздуху је $v_z = 340 \text{ m/s}$.
5. Предмет се налази на оптичкој оси конкавног огледала на растојању $p_1 = 6 \text{ cm}$ од темена. За колико, и у коју страну, треба померити предмет дуж осе да би се добила иста висина лика као пре померања? Жижна даљина огледала је $f = 7.5 \text{ cm}$.

За убрзање силе теже узети: $g = 10 \text{ m/s}^2$

Напомене: Сва решења детаљно објаснити!

Сваки задатак носи по 20 поена.

Задатке припремила: Биљана Радиша

Рецензент: Проф. др Маја Стојановић

Председник комисије: проф. др Мићо Митровић

Свим такмичарима желимо успешан рад!

VIII
РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије

ОПШТИНСКИ
НИВО
08.02.2014.

Решења задатака за VIII разред

1. а) Из релација за период осциловања линеарног хармонијског осцилатора $T_1 = 2\pi\sqrt{\frac{m_1}{k}}$ и $T_2 = 2\pi\sqrt{\frac{m_1 + m_2}{k}}$, [1+1]

добивамо да је $\frac{T_1}{T_2} = \sqrt{\frac{m_1}{m_1 + m_2}}$ [3], тј. $m_1 = \frac{m_2}{3} = 46.67 \text{ g}$ [2+1].

б) У току једне осцилације тела пређу 4 пута амплитудно растојање, па је пређени пут $s = 4nx_0$ [3], одакле се добија да је број осцилација за 4 s, $n = 5$ [1]. Период осциловања $T_2 = \frac{t}{n} = 0.8 \text{ s}$ [2], па је $T_1 = \frac{T_2}{2} = 0.4 \text{ s}$ [1]. Коэффициент еластичности је $k = \frac{4\pi^2 m_1}{T_1^2} = 11.5 \text{ N/m}$ [4+1].

2. а) Време кретања од тачке А до највише тачке, једнако је времену кретања од највише тачке до тачке А тј. $t_0 = \Delta t / 2$ [2]. При слободном паду брзина камена у тачки А ће бити $v_A = gt_0 = g\Delta t / 2$ [2]. При томе пређе пут $s = \frac{v_A^2}{2g} = \frac{g\Delta t^2}{8}$ [2], па је максимална висина $h_{\max} = h_A + \frac{g\Delta t^2}{8} = 15 \text{ m}$ [2+1].

б) Почетна брзина је $v_0 = \sqrt{2gh_{\max}}$ [2], па је време до највише тачке $t = \frac{v_0}{g} = \sqrt{\frac{2h_{\max}}{g}}$ [2], а тражено време је $2t = 2\sqrt{\frac{2h_{\max}}{g}} \approx 3.46 \text{ s}$ [2+1].

в) 1. начин. У последњој секунди прелази једнак пут као у првој секунди $s = v_0 t_1 - \frac{1}{2} g t_1^2 \approx 12.3 \text{ m}$ [3+1].

в) 2. начин. Пређени пут за време $t' = 0.73 \text{ s}$ од почетка слободног пада је $h = \frac{g t'^2}{2} = 2.67 \text{ m}$, па је пређени пут у последњој секунди $s = h_{\max} - h \approx 12.3 \text{ m}$ [3+1].

3. Из услова задатка имамо $u_1 = \frac{l_1}{p_1} = 4$ [2], тј. $\frac{1}{f} = \frac{1}{l_1} + \frac{1}{p_1} = \frac{5}{4p_1}$ [3] и $u_2 = \frac{l_2}{p_2} = \frac{1}{2}$ [2], $\frac{1}{f} = \frac{1}{l_2} + \frac{1}{p_1 + \Delta p} = \frac{3}{p_1 + \Delta p}$ [4]. Коришћењем ове две једначине добија се да је $\frac{1}{f} = \frac{12}{5f + 4\Delta p}$ [4], па је $f = \frac{4}{7} \Delta p \approx 5.71 \text{ cm}$ [2]. Оптичка моћ сочива је тада $\omega = \frac{1}{f} \approx 17.5D$ [2+1].

4. Фреквенција звука трамваја коју дечак чује је $v_1 = \frac{v_z}{v_z + v_1} v_{01} \approx 294.8 \text{ Hz}$ [6+1]. Да би фреквенција сирене аутомобила коју дечак чује била једнака фреквенцији трамваја, потребно је да се аутомобил креће ка дечаку [3], тј. $v_2 = \frac{v_z}{v_z - v_a} v_{02} = v_1$ [3]. Тада је $v_a = v_z (1 - \frac{v_{02}}{v_1}) = 17.1 \text{ m/s}$ [6+1].

5. У првом случају, када се предмет налази између жиже и темена огледала, $p_1 < f$, добија се имагинаран лик и важи $\frac{1}{f} = \frac{1}{p_1} - \frac{1}{l_1}$ [3], па је $l_1 = \frac{p_1 f}{f - p_1} = 30 \text{ cm}$ [2+1]. Да би се добила иста висина лика потребно је да увећања у оба

случаја буду иста, тј. $u_1 = u_2$ [2], одакле имамо $\frac{l_1}{p_1} = \frac{l_2}{p_2} = \frac{L}{P} = 5$ [2+1]. Предмет треба удаљити од огледала [1] на

растојање веће од жижне даљине, важи $\frac{1}{f} = \frac{1}{p_2} + \frac{1}{l_2}$ [2], $\frac{1}{f} = \frac{1}{p_2} + \frac{1}{5p_2}$ [2], па је $p_2 = \frac{6}{5} f = 9 \text{ cm}$ [3+1]

Свим члановима Комисије желимо успешан рад!